

*В. А. МАРЧУК, студентка II курсу  
(Житомирський інститут МАУП)*

## ЩОДО ПРОБЛЕМИ САМОТНОСТІ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Наукові праці МАУП, 2003, вип. 12, с. 157

*Робиться спроба проаналізувати психологічні причини самотності в юнацькому віці.*

Почуття самотності переживає чимало юнаків і дівчат. В одних це почуття відображає реальність — вони справді самотні, не мають друзів і навіть приятелів, у них порушені емоційні контакти з батьками, вчителями. В інших це почуття не є безпосереднім відображенням реальності, але може бути достатньо сильним. Такі юнаки і дівчата ніби передбачають можливу самотність, оцінюючи свої зв'язки з людьми як випадкові, як такі, що мають поверховий характер.

Є ще одна, особлива категорія людей, які поєднують почуття самотності з потягом до усамітнення, — і таких найбільше. Якщо самотність — справжня відсутність зв'язків з людьми, то усамітнення — фактично прагнення осмислити себе, своє життя наодинці з собою [1].

Болгарський психолог Л. Симеонова [2] вважає, що для людей, котрі відчувають себе самотніми, характерні:

- 1) ненаситна потреба людини у самоствердженні, коли центром її уваги є лише власний успіх;
- 2) одноманітність поведінки, коли людина не в змозі вийти за межі обраної нею ролі, й тому відсутня природність в контактах з іншими людьми;
- 3) надмірна зосередженість на власних почуттях;
- 4) нестандартність поведінки, коли світосприймання й вчинки не збігаються з правилами й нормами, встановленими в цій групі. Зазвичай така поведінка характерна для талановитих людей, що випереджають час, в якому живуть;
- 5) недооцінка себе як особистості, й звідси страх бути нецікавим для інших.

У юнацькому віці завершується об'єктивна потреба у відокремленні. У процесі самовизначення відбувається психологічний перехід до самоуправління. У юнаків і дівчат виникає потреба у розумінні іншими людьми своєї неповторності, унікальності. І вона настільки сильна, що іноді втрачається необхідність визнавати унікальність інших людей. Пара-

докс полягає в тому, що це відбувається на тлі різкого злету значущості інтимного спілкування [3].

Саме в юнацькому віці визначається сфера реалізації своєї власної особистості, відбувається утвердження системи світобачення, тобто ствердження своєї "самості". Звідси витікає й специфіка стосунків юнаків і дівчат з іншими людьми. Вони вимагають до себе постійної уваги. Іноді це призводить до того, що втрачається потреба розуміти інших. Невміння бачити іншого породжує велику кількість проблем, з якими людина вперше стикається в юності. Юнаки та дівчата, котрі ще не встигли відчути справжнього кохання та дружби, вже розчаровуються в цих почуттях.

За результатами психологічного обстеження, проведеного Ю. М. Швалбом та О. В. Данчевою серед учнів дев'ятих класів, виявлено, що 50,1 % старшокласників взагалі не бачать будь-якої необхідності розуміти іншу людину, а 22,2 % респондентів таку необхідність уявляють доволі абстрактно — у них не виникає бажання розуміти інших. І лише 27,7 % дев'ятикласників вважають, що в них є внутрішня необхідність і бажання розуміти інших. Але такі відповіді на прямо поставлені запитання недостатньо точно відображають психологічно складний світ юнацтва [3].

Неусвідомлюваний егоцентризм — далеко не єдина причина, що призводить до розчарування в дружбі та заважає встановленню духовно близьких стосунків з іншими людьми, а відтак може привести до самотності.



### Література

1. Мудрик А. В. Время поисков и решений, или старшеклассникам о них самих. — М.: Просвещение, 1990. — 191 с.
2. Симеонова Л. Человек рядом...: Пер. с болг. — М.: Политиздат, 1989. — 159 с.
3. Швалб Ю. М., Данчева О. В. Одиночество: социально-психологическая проблема. — К.: Украина, 1991. — 270 с.